

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18270

Tarih : 03.06.2026

10/4237

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kuraklık, artan üretim maliyetleri, çiftçi borçluluğu, yetersiz alım fiyatları ve ithalata dayalı tarım politikalarının hububat üreticileri üzerindeki etkilerinin araştırılması, Diyarbakır başta olmak üzere bölgemizde hububat üretiminin yoğun olduğu alanlarda yaşanan verim kayıplarının, üretimden kopuş eğilimlerinin ve tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini tehdit eden sorunların ortaya çıkarılması ve üreticilerin korunmasına yönelik politika önerilerinin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de milyonlarca yurttaşın temel gıda maddesi olan ekmeğin hammaddesini üreten çiftçiler, bugün üretimin sürdürülebilirliği konusunda ciddi bir krizle karşı karşıyadır. Artan maliyetler, kuraklık, borç yükü ve yetersiz alım fiyatları nedeniyle hububat üreticileri her geçen yıl daha ağır ekonomik koşullar altında üretim yapmak zorunda kalmaktadır. Tarımsal üretimin devamlılığı, gıda güvenliğinin korunması ve kırsal ekonominin sürdürülebilirliği açısından bu sorunların bütün boyutlarıyla incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

Tarım sektörü, gıda güvenliğinin sağlanması, kırsal nüfusun geçiminin korunması ve ülke ekonomisinin sürdürülebilirliği açısından stratejik öneme sahiptir. Bu stratejik alanın temel unsurlarından biri olan hububat üretimi ise son yıllarda artan maliyetler, iklim krizi kaynaklı kuraklık, yetersiz destek politikaları ve üreticilerin ağırlaşan borç yükü nedeniyle ciddi bir darboğaza sürüklenmiştir.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) tarafından 2026 yılı için açıklanan alım fiyatları ton başına ekmeçlik ve makarnalık buğdayda 16 bin 500 TL, arpada ise 12 bin 750 TL olarak belirlenmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı, desteklerle birlikte üreticinin eline buğdayda yaklaşık 19 bin 514 TL, arpada ise 15 bin 764 TL geçeceğini açıklamıştır.

Buna karşın üretici örgütleri, ziraat odaları ve çiftçiler açıklanan fiyatların üretim maliyetlerini karşılamaktan uzak olduğunu belirtmektedir. Son bir yılda mazot maliyetlerinde yüzde 70-80, tohum ve gübre maliyetlerinde yaklaşık yüzde 100, zirai ilaç maliyetlerinde ise yüzde 100'ü aşan artışlar yaşandığı ifade edilmektedir. Buna rağmen buğday alım fiyatındaki artış yaklaşık yüzde 22 seviyesinde kalmıştır. Geçen yıl ton başına 13 bin 500 TL olan buğday alım fiyatı bu yıl 16 bin 500 TL'ye yükselmiştir.

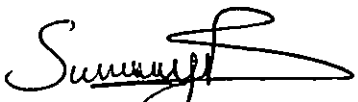
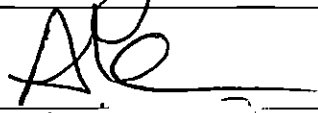

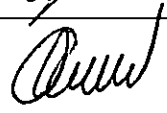
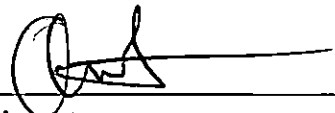

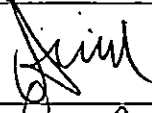

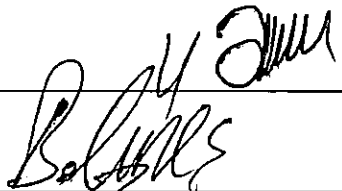
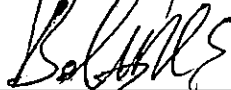

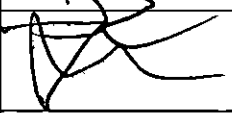

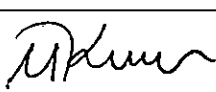
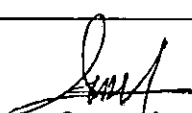

Üretici örgütleri ve ziraat odaları tarafından yapılan değerlendirmelerde, bir ton buğdayın üretim maliyetinin yaklaşık 20 bin TL seviyesine ulaştığı belirtilmektedir. Bu durumda açıklanan alım fiyatlarının maliyetleri dahi karşılamadığı, çiftçinin zararına üretim yapmak zorunda bırakıldığı yönünde ciddi eleştiriler bulunmaktadır. Kamuoyunda bir kilogram buğdayın satış değerinin bir bardak çayın fiyatının gerisinde kaldığı yönündeki değerlendirmeler de üreticilerin yaşadığı gelir kaybına ilişkin tartışmaları daha görünür hale getirmiştir.

Sorunun bir diğer boyutu ise kuraklıktır. Diyarbakır başta olmak üzere bölgemizde 2025-2026 üretim sezonunda yaşanan yağış yetersizliği nedeniyle birçok üretici ciddi verim kayıpları yaşadığını ifade etmektedir. Diyarbakır, Türkiye'nin önemli hububat üretim merkezlerinden biri olmasına rağmen son yıllarda kuraklık, artan enerji maliyetleri ve sulama sorunları nedeniyle ciddi üretim baskısı altına girmiştir. Özellikle kuru tarım yapılan alanlarda verim kayıpları üreticilerin gelirlerini önemli ölçüde azaltırken, sulama yapabilen üreticiler ise yüksek elektrik ve sulama maliyetleri nedeniyle üretimlerini sürdürmekte zorlanmaktadır. Böylece üreticiler hem verim kaybı hem de maliyet artışı nedeniyle çift yönlü bir ekonomik baskı altında kalmaktadır. Bu koşullar tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini ciddi derecede tehdit etmektedir.

Üretim maliyetleri ile satış fiyatları arasındaki makasın giderek açılması, birçok üreticinin tarımsal faaliyetlerini daraltmasına veya tamamen sonlandırmasına yol açmaktadır. Çiftçilerin üretimden çekilmesi yalnızca kırsal ekonomiyi değil, ülkenin gıda arz güvenliğini de tehdit etmektedir. Tarımda yaşanan yapısal sorunlar yalnızca üreticileri değil, tüketicileri de doğrudan etkilemektedir. Üretimde yaşanacak daralma un, ekmek ve temel gıda ürünleri başta olmak üzere birçok üründe fiyat artışlarına yol açarak gıda enflasyonunu daha da derinleştirebilecektir.

Öte yandan yerli üreticiler artan maliyetler ve kuraklık koşulları altında üretim yapmaya çalışırken, hububat ihtiyacının önemli bölümünün ithalat yoluyla karşılanmaya devam etmesi tarım politikalarının etkinliği konusunda ciddi soru işaretleri yaratmaktadır. Üreticiler maliyetlerinin altında fiyatlarla karşı karşıya bırakılırken ithalata ayrılan kaynakların büyümesi kamuoyunda haklı eleştirilere neden olmaktadır. Yerli üretimin güçlendirilmesi yerine ithalata bağımlılığın sürmesi, hem çiftçilerin geleceği hem de ülkenin gıda egemenliği açısından önemli riskler barındırmaktadır.

Hububat üretiminde yaşanan sorunlar yalnızca çiftçilerin gelir kaybı meselesi değildir. Bu sorunlar aynı zamanda gıda enflasyonu, kırsal yoksulluk, tarımsal istihdam, göç, gıda güvenliği ve ülkenin tarımsal geleceği açısından da doğrudan sonuçlar doğurmaktadır. Özellikle Diyarbakır ve bölgemizde kuraklığın, artan üretim maliyetlerinin, çiftçi borçluluğunun ve mevcut hububat alım politikalarının üreticiler üzerindeki etkilerinin kapsamlı biçimde incelenmesi gerekmektedir. Çiftçilerin üretimden kopuş nedenlerinin araştırılması, destekleme politikalarının yeterliliğinin değerlendirilmesi, tarımsal üretimin sürdürülebilirliği için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi ve Türkiye'nin hububat politikalarının bütün yönleriyle ele alınması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle kuraklık, artan üretim maliyetleri, çiftçi borçluluğu ve hububat alım politikalarının üreticiler üzerindeki etkilerinin bütün yönleriyle araştırılması amacıyla Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3			
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	